

POGLAVLJE 32: FINANSIJSKA KONTROLA

Ovo poglavlje sadrži četiri glavne oblasti na koje se odnosi politika, a to su javna interna finansijska kontrola (JIFK), eksterna revizija (ER), zaštita finansijskih interesa EU i zaštita eura od falsifikovanja.

Za prve dvije oblasti ne postoji EU zakonodavstvo koje bi zahtijevalo preuzimanje u nacionalne propise ili direktno primjenjive propise. Umjesto toga, od zemlje kandidata se očekuje da usvoji i implementira internu kontrolu (zasnovanu na menadžerskoj odgovornosti) i internu reviziju, u skladu s međunarodno priznatim okvirima, standardima i dobrim EU praksama, u čitavom javnom sektoru. Što se tiče eksterne revizije, od zemlje kandidata se očekuje da usvoji i primjenjuje standarde kako je definisano od strane Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI).

Što se tiče zaštite finansijskih interesa EU, zemlja kandidat mora osigurati usklađenost domaćih propisa sa Konvencijom o zaštiti finansijskih interesa Evropskih zajednica i drugim relevantnim *acquis*-om. Zemlja takođe treba uspostaviti nacionalnu službu za koordinaciju borbe protiv prijevara (AFCOS) i osigurati saradnju s Komisijom, uključujući i saradnju za vrijeme misija koje Komisija provodi na licu mjesta. Zemlja takođe treba da uspostavi strukturu za izvještavanje o nepravilnostima i slučajevima sumnje na prevaru. Zaštita eura od falsifikovanja pokriva prema ovom poglavlju samo ne-kaznene aspekte. To uključuje ratifikaciju međunarodne Konvencije o suzbijanju krivotvorenja valute iz 1929. godine, usklađivanje domaćih propisa sa *acquis*-em i osiguravanje administrativnih struktura i kapaciteta za tehničku analizu i klasifikaciju falsifikovanog novca.

Kako bi se osiguralo zajedničko razumijevanje koncepata koji se koriste u okviru ovog poglavlja, posebno u vezi sa JIFK-om, zemlja treba da osigura da je terminologija koja se koristi u odgovorima usklađena s definicijama i rječnikom koji koriste Odbor sponzorskih organizacija komisije Treadway (COSO), INTOSAI i Institut internih revizora. Obratite posebnu pažnju na pravilno korištenje termina "interna kontrola", "kontrola", "revizija" i "inspekcija"

I. UNUTARNJA FINANCIJSKA KONTROLA U JAVNOM SEKTORU

A. Opšti pregled

1. Kako je definisana raspodjela nadležnosti između različitih nivoa vlasti kod interne kontrole i interne revizije. Navedite i dostavite prevod na engleski jezik svih zakona i politika koji se odnose na internu kontrolu i internu reviziju.
2. Ako ne postoji jedinstven pravni okvir za cijelu zemlju, dostavite informacije o glavnim razlikama u relevantnim zakonskim okvirima u formatu tabele. Kod svakog primjera razlike, objasnite kako se osigurava ili treba da se osigura jedinstveni pristup u cijeloj zemlji.
3. Dajte kratak pregled, za cijelu zemlju, primjene principa menadžerske odgovornosti u upravljanju javnim sektorom i funkcionisanja okvira interne kontrole u javnom sektoru.
4. Dajte kratak pregled, za cijelu zemlju, organizacije okvira interne kontrole na nivou lokalne samouprave u onoj mjeri u kojoj se razlikuje od odgovora na pitanje 3.
5. Dajte kratak pregled, za cijelu zemlju, organizacije okvira interne kontrole u preduzećima u državnom vlasništvu, u smislu koristi koju imaju od nacionalnih budžetskih sredstava, u onoj mjeri u kojoj se razlikuje od odgovora na pitanje 3.

6. Dajte kratak pregled, za cijelu zemlju, svih slabosti sistema menadžerske odgovornosti, odnosno funkcionisanja interne kontrole i interne revizije, uočenih od strane Centralne jedinice za harmonizaciju ili drugih tijela, kao što su vrhovne revizijske institucije, trezor ili Centralnu jedinicu za harmonizaciju (CJH).

B. Strateški razvoj

7. Koliko je aktuelan strateški okvir za razvoj i implementaciju JIFK-a? Koliko dobro opisuje funkcionisanje menadžerske odgovornosti, interne kontrole i interne revizije? Da li uključuje analizu adekvatnosti ovih sistema? Da li opisuje planirano funkcionisanje ovih sistema i uključuje plan aktivnosti za postizanje željenog stanja? Da li obuhvata jedinice lokalne samouprave i preduzeća u državnom vlasništvu?
8. Opišite kako je strateški okvir za razvoj i implementaciju interne kontrole u javnom sektoru povezan sa bilo kojim drugim relevantnim strategijama kao što su reforma javne uprave, reforma upravljanja javnim finansijama ili strategije za borbu protiv korupcije?
9. Opišite sve mehanizme koji osiguravaju koordinaciju svih relevantnih reformi u fazama razvoja i implementacije politika.
10. Kako se prati implementacija okvira strateškog razvoja, i na koji način se vrši izvještavanje vladi?
11. Da li je bilo kašnjenja u implementaciji strateškog okvira JIFK-a? Koje radnje je vlada preduzela za otklanjanje istih?

C. Menadžerska odgovornost

Menadžerska odgovornost je bitan sastavni dio reforme JIFK-a i odnosi se na izvršenje ciljeva i pružanje usluga optimalnim korištenjem raspoloživih resursa. Solidan sistem menadžerske odgovornosti zahtijeva ravnotežu između administrativnog učinka (zakonitost i regularnost) i menadžerskog učinka (postizanje ciljeva i efikasnost). Menadžerima su potrebni relevantni i eksplicitni ciljevi politika, raščlanjeni na jasne operativne ciljeve na kojima će raditi, ovlaštenje i sredstva za ostvarenje tih ciljeva i sloboda da rade na najefikasniji način da bi djelovali u okviru ograničenja postavljenih transparentnošću procedura za upravljanje javnim sredstvima.

Neophodna je pravilna ravnoteža između administrativne i menadžerske odgovornosti. Ako je fokus previše na zakonskim/proceduralnim zahtjevima, može se očekivati da će aktivni učinak menadžera biti mjeren na principu *načina rada* (administrativna odgovornost), a ne *postignutih rezultata* (menadžerska odgovornost). S druge strane, fokusiranje isključivo na postizanje ciljeva može dovesti do neželjenih pravnih nepravilnosti i može uzrokovati povećanje rizika od zloupotrebe javnih sredstava.

12. Sistemi odgovornosti imaju tendenciju razvoja u procesu reforme JIFK-a, krećući se od početnog fokusa na administrativnu odgovornost do preusmjerenja fokusa ka menadžerskoj odgovornosti. Rangirajte nivo na kojem se nalazi Bosna i Hercegovina koristeći ljestvicu od 1 (administrativna odgovornost) do 7 (menadžerska odgovornost). Navedite glavne izvore informacija koji se koriste u analizi.
13. Menadžerska odgovornost znači da pored toga što je organizacija odgovorna vanjskim akterima, svaki njen dio je također odgovoran i interno. To zahtijeva djelotvoran okvir delegiranja unutar kojeg su i menadžeri i osoblje svjesni kako svojih odgovornosti tako i

ovlasti koje su im delegirane. Opišite kako su okvir delegiranja i ovlasti koje su delegirane definisani unutar organizacija javnog sektora u Bosni i Hercegovini.

14. Do koje su mjere budžeti usklađeni sa ovlaštenjem za donošenje odluka unutar organizacija javnog sektora?

D. Interna kontrola

15. U kojoj mjeri su sistemi interne kontrole u javnom sektoru fokusirani na rješavanje sistemskih grešaka prije nego što se dogode u odnosu na identifikaciju/istraživanje pojedinačnih grešaka nakon što do njih dođe?

16. Opišite kako se očekuje da će pet komponenti "Integrisanog okvira interne kontrole 2013" odbora COSO (kontrolno okruženje, procjena rizika, kontrolne aktivnosti, informacije i komunikacije i aktivnosti praćenja) funkcionisati u javnom sektoru u Bosni i Hercegovini.

17. Na ljestvici od 1 (nema provedbe) do 7 (puna provedba), u kojoj mjeri se svaka od tih 5 komponenti svakodnevno provodi u skladu sa modelom COSO u javnom sektoru u Bosni i Hercegovini? Navedite glavne izvore informacija koje ste koristili u ovoj procjeni.

18. Koji su koraci identifikovani/preduzeti za otklanjanje bilo kakvih razlika između trenutne i očekivane prakse?

19. Koje je zahtjeve u pogledu etičkog ponašanja ili standarda ponašanja (posebno u pogledu potencijalnih sukoba interesa i rješavanja istih) postavio sistem za internu kontrolu?

20. Koje je zahtjeve u pogledu stila liderstva i upravljanja (kao što su upravljanje prema ciljevima, upravljanje rizicima, koncentracija na mjere učinka) postavio okvir interne kontrole?

21. Koje je zahtjeve okvir interne kontrole postavio za institucije određene vrste u smislu definisanja nacrt: misije i vizije, strateških ciljeva, programa s definisanim ciljevima, godišnjih planova rada usaglašenih sa strateškim i programskim ciljevima, indikatora učinka za praćenje implementacije ciljeva?

22. Koje je zahtjeve okvir interne kontrole postavio za rukovodioce na različitim nivoima unutar organizacije u pogledu izvještavanja o ostvarivanju ciljeva organizacije te finansijskih varijacija u odnosu na ciljeve?

E. Dobro finansijsko upravljanje

23. Da li postoje pravni propisi kojim se unutar organizacija javnog sektora uređuje status finansijskih službenika i/ili odjela finansija zajedno sa njihovom ulogom i metodama rada?

24. Da li sistemi računovodstva i izvještavanja u javnom sektoru obuhvataju sve izvore prihoda i sve vrste rashoda, zajedno sa aktivom i/ili pasivom? Uključite u odgovor sve nivoe vlasti.

25. Da li sistemi računovodstva i izvještavanja u javnom sektoru pružaju dovoljne i pravovremene informacije za:

a) kontrolu i efektivno upravljanje obavezama od strane menadžera,

b) obavještavanje menadžera o finansijskoj implementaciji i učinku u toku godine,

- c) predviđanje prihoda i rashoda,
- d) zadržavanje finansijskih obaveza u okviru budžetskih ograničenja,
- e) osiguravanje da korištenje finansijskih sredstava, npr. kroz operacije nabavke ili troškove ljudskih resursa, bude u skladu s postojećim budžetom, i
- f) omogućavanje revizijski trag ključnih finansijskih odluka, uključujući i one od važnosti za programe koji se finansiraju iz Instrumenta za pretpristupnu pomoć.

26. Opišite sve centralizovane *ex-post* provjere prihoda ili rashoda.

F. Interna revizija

- 27. Da li propis o internoj reviziji definiše operativne aranžmane za internu reviziju, uključujući i nivo decentralizacije, minimalne zahtjeve i standarde koji će se koristiti kod angažovanja osoblja jedinice za reviziju; kao i nezavisnost, sadržaj revizijskih povelja, zahtjeve i slobodu planiranja, aranžmane za izvještavanje, etičke kodekse, aranžmane za certifikaciju i kontinuirani profesionalni razvoj?
- 28. Da li sve organizacije javnog sektora u Bosni i Hercegovini imaju zakonsku obavezu uspostavljanja funkcije interne revizije? Ako nemaju, navedite detalje o kriterijima koji to omogućuju navedenim organizacijama. Pojasnite kako te organizacije koje nemaju obavezu uspostavljanja svojih funkcija interne revizije mogu koristiti usluge interne revizije.
- 29. Navedite broj organizacija koje imaju obavezu uspostavljanja svojih funkcija interne revizije, kao i ukupan broj revizorskog osoblja koje zapošljavaju.
- 30. Da li postoji postupak certifikacije za interne revizore u Bosni i Hercegovini? Ako postoji, opišite sadržaj programa certifikacije i aranžmane za upravljanje tim programima.
- 31. Da li interni revizori imaju pristup dodatnoj obuci o internoj reviziji nakon certifikacije? Kako se pruža i finansira ova obuka? Navedite statističke podatke o broju certifikovanih internih revizora u javnom sektoru i broju internih revizora u javnom sektoru koji imaju međunarodni revizorski certifikat (uključujući naziv tijela za certifikaciju).
- 32. Koje vrste revizija obavljaju jedinice za internu reviziju (npr. revizije usklađenosti, revizije sistema, IT revizije i revizije učinka)? Dajte procjenu ukupnih razmjera provođenja svake od pomenutih vrsta revizija.
- 33. Da li iko od internih revizora obavlja druge funkcije osim interne revizije?
- 34. Kakva je procedura za konsultacije/podnošenje izvještaja o internoj reviziji?
- 35. Kako se provodi kontrola kvaliteta interne revizije?
- 36. Dajte opšti pregled praćenja/popratnih aktivnosti kako bi se osiguralo da se provode dogovorene preporuke interne revizije.

G. Centralna jedinica za harmonizaciju (CJH)

- 37. Navedite sve jedinice čiji je zadatak razvoj zajedničkih standarda, usklađivanje prakse, i koordinacija implementacije interne kontrole i interne revizije. Kakva je zakonska osnova njihovih odgovornosti? Koga izvještava svaka od ovih jedinica? Dostavite organigram za svako ministarstvo u okviru kojeg djeluje takva jedinica, uz navođenje linije izvještavanja za CJH.

38. Da li su neke od tih jedinica odgovorne za obuku i jačanje svijesti o internoj kontroli? Kako je to bilo do sada organizovano i kako će biti organizovano u budućnosti npr. veze sa nekom od institucija za obuku u državi?
39. Dostavite popis zadataka svake CJH.
40. Koji je broj zaposlenih u svakoj CJH?
41. Dajte godišnju procjenu, u procentima, vremena koje osoblje provede na glavnim zadacima jedinica za harmonizaciju kao što je rad na zakonodavstvu, prikupljanje podataka (uključujući i za potrebe godišnjeg pregleda), metodološke smjernice o internoj kontroli, metodološke smjernice o internoj reviziji, jačanje svijesti među menadžerima, obuka internih revizora, obuka o internoj kontroli itd.
42. Pošto je nekoliko tijela na različitim nivoima vlasti odgovorno za usklađivanje razvoja JIFK-a, kako se osigurava dosljednost pristupa razvoju JIFK-a u cijeloj zemlji?
43. Koliko često i na koji način CJH-ovi komuniciraju sa organima vlasti koji se bave reformama javne uprave i upravljanja javnim finansijama.
44. Kako CJH obezbjeđuje pridržavanje tih uputstava? Da li se u tu svrhu vrše pregledi usklađenosti?
45. Da li jedinice koje su odgovorne za koordinaciju razvoja JIFK-a pripremaju godišnji pregled ili izvještaj o stanju implementacije interne kontrole i interne revizije? Kako se on priprema? Da li je samoprocjena vlastitih aktivnosti CJH-a uključena u godišnji pregled/izvještaj?
46. Da li se godišnji pregled/izvještaj podnosi vladi na raspravu? Opišite mehanizme kojim se osigurava da se poduzimaju aktivnosti i prati njihova provedba u skladu sa zaključcima vlade ili preporukama koje se odnose na pregled/izvještaj.
47. Da li se godišnji pregled/izvještaj objavljuje?
48. Opišite mehanizme saradnje između centralnih jedinica za harmonizaciju i vrhovne revizijske institucije (institucija), kod razmjene informacija o uočenim slabostima interne kontrole u sistemima vlasti, obuci itd.

II. EKSTERNA REVIZIJA

49. Navedite i dostavite prevod na engleski jezik svih zakona o vrhovnoj instituciji za reviziju (VIR) u Bosni i Hercegovini.
50. Da li je nezavisnost svake VIR zasnovana na Ustavu? Navedite konkretne reference u parlamentu.
51. Da li zakoni o VIR predviđaju funkcionalnu, operativnu i finansijsku nezavisnost VIR u skladu sa standardima INTOSAI-a? Da li su sljedeći aspekti zagarantovani u pravnom okviru i da li se provode u praksi?
 - a) Da li je nezavisnost šefa VIR-a (i članova vijeća u slučaju kolegijalnog organa) zakonski zaštićena, uključujući i imenovanje, uslove zapošljavanja, uklanjanje, razrješenje i imunitet u toku redovnog vršenja dužnosti?
 - b) Da li je mandat VIR-a za reviziju sveobuhvatan i da li obuhvata sve aktivnosti provođenja javnih politika i javno finansijsko poslovanje?
 - c) Da li VIR imaju ovlasti da preuzmu cijeli niz finansijskih, te revizija usklađenosti i učinka?

- d) Da li revizori VIR-a imaju neograničeno pravo pristupa prostorijama, evidenciji i dokumentaciji organa za čiju reviziju su odgovorni?
 - e) Da li VIR obavljaju poslove koji nisu striktno vezani za eksternu reviziju, na primjer, podnošenje krivičnih prijava?
52. Da li su VIR finansijski nezavisni od izvršne vlasti? Da li VIR imaju pravo na korištenje sredstava koja su im dodijeljena na način koji njima odgovara? Opišite postupak formiranja budžeta?
 53. Koje su zahtjeve u pogledu etičkog ponašanja, uključujući integritet, nezavisnost i rješavanje mogućih sukoba interesa postavili VIR? Koje radnje se preduzimaju kako bi se osiguralo ispunjavanje ovih zahtjeva?
 54. Kakvi su institucionalni kapaciteti VIR-a u pogledu upravljanja i osoblja? Dostavite organigram i broj zaposlenih u kategoriji rukovodilaca, revizora i nerevizorskog osoblja za svaki VIR.
 55. Kakvi su aranžmani za internu reviziju unutar svakog VIR-a?
 56. Da li su VIR usvojili i da li provode Plan strateškog razvoja koji postavlja standarde unutrašnjeg razvoja na višegodišnjoj osnovi? Ako je odgovor da, navedite informacije o ključnim razvojnim prioritetima (i po primjerak svih Planova strateškog razvoja).
 57. Kako je osiguran profesionalni razvoj revizora (npr. kroz unutrašnje, vanjske i/ili međunarodne programe (obuka))? Da li postoji saradnja u oblasti obuke sa Centralnom jedinicom za harmonizaciju?
 58. Kako su VIR uključeni u unapređenje okvira interne kontrole u javnom sektoru? Na primjer, da li VIR u okviru revizije prave procjenu sistema za internu kontrolu institucija nad kojima se vrši revizija?
 59. Da li VIR imaju i priručnike za finansijsku reviziju i reviziju učinka?
 60. Kako VIR postižu da njihove metode rada i postupci budu usklađeni sa aktuelnim standardima INTOSAI-a?
 61. Da li VIR imaju uspostavljene postupke za kontrolu kvaliteta, kojima se u razumnoj mjeri osigurava da revizori VIR-a djeluju u skladu sa profesionalnim standardima, uključujući nezavisnost, objektivnost, povjerljivost i sposobnost?
 62. Kako VIR saopćavaju rezultate svojih revizije (putem medija, web stranica, itd.)? Da li VIR čine svoje izvještaje o reviziji dostupnim javnosti?
 63. Koje postupke su VIR uspostavile za praćenje provedbe preporuka svojih revizija?
 64. Na koji način VIR izvještavaju parlament o svojim nalazima? Da li postoje odbori za razmatranje izvještaja o reviziji koje podnose VIR? Kakve su parlamentarne procedure za ispitivanje izvještaja koje podnose VIR?
 65. Šta parlament pouzima u pogledu izvještaja o reviziji koje dostavljaju VIR?
 66. Kakve procedure/mehanizmi su uspostavljeni kako bi se osigurao usklađen pristup eksternoj reviziji u cijeloj zemlji? Opišite mehanizme i istaknite sve značajnija odstupanja/slabosti.

III. ZAŠTITA FINANSIJSKIH INTERESA EU

- A. **Implementacija Konvencije o zaštiti finansijskih interesa EU (Konvencija PIF) i njena tri protokola, koji imaju za cilj stvaranje zajedničkog pravnog osnova za krivično-pravnu zaštitu finansijskih interesa EU**

67. Koje su važeće definicije „nepravilnosti“, „prevare“, „pasivne korupcije“, „aktivne korupcije“ i „pranja novca“? Navedite: a) relevantne odredbe u zakonodavstvu; b) kazne za glavna krivična djela prevare (kod prihoda i rashoda), pasivnu korupciju, aktivnu korupciju i pranje novca,
68. Navedite relevantne odredbe u zakonodavstvu koje se tiču krivične odgovornosti direktora privrednih društava. Koja je važeća definicija saučesništva u privrednom kriminalu?
69. Navedite relevantne odredbe u zakonodavstvu koje se tiču krivične odgovornosti pravnih lica.
70. Navedite relevantne odredbe u zakonodavstvu koje se tiču mogućih mjera privremenog oduzimanja, oduzimanja imovinske koristi ili mjera uklanjanja rezultata i instrumenata privrednog kriminala, kao i obaveze čuvanja dokaza u slučajevima sumnje na prevaru.
71. Koji su zahtjevi krivičnog procesnog zakonodavstva u vezi sa opštim mogućnostima za izvanteritorijalnu nadležnost zasnovanu na principu ličnosti?

B. Kapacitet države za operativnu saradnju na polju zaštite finansijskih interesa EU

72. *Acquis* EU zahtijevaju da zakonodavstvo štiti finansijska sredstva EU na isti način kao i nacionalna finansijska sredstva. Da li pravni propisi predviđaju posebne obaveze i postupke u vezi sa sumnjom na prevare i druge nepravilnosti koje utiču na nacionalna, međunarodna ili finansijska sredstva EU? Da li pravni propisi definiše ikakve aranžmane za saradnju sa Komisijom i državama članicama EU u istraživanju, procesuiranju i izvršenju kazni? Da li pravni propisi sadrže odredbe kojima se može osigurati da informacije i dokazi podneseni od strane istražitelja Komisije dobiju jednak tretman u skladu sa zahtjevima iz člana 325 Ugovora o EU
73. Kako se u praksi rješavaju slučajevi sumnje na prevare i druge nepravilnosti? Da li se čuvaju bilo kakvi podaci o uočenim slučajevima sumnje na prevare i druge nepravilnosti? Ako je tako, dostavite skorije podatke.
74. Da li Bosna i Hercegovina razmatra da uspostavi posebne institucije ili tijela za koordinaciju, istragu i/ili postupanje u slučajevima sumnje na prevare i druge nepravilnosti koje utiču na nacionalna, međunarodna ili finansijska sredstva EU, ili takve institucije ili tijela već postoje? Ako je to slučaj, da li imaju sveobuhvatnu pravnu osnovu koja definiše zadatke i odgovornosti i mehanizme saradnje, uključujući i sa Evropskom komisijom? Koji je opseg njihovih nadležnosti? Kako se osigurava njihov administrativni kapacitet i operativna nezavisnost? Da li su definisane bilo kakve procedure po kojima drugi nacionalni nadležni organi mogu ovim institucijama i tijelima prijavljivati slučajeve sumnje na prevare i druge nepravilnosti? Da li su definisani mehanizmi za saradnju između ovih organa?
75. Da li su definisani ikakvi mehanizmi za saradnju sa organima EU, koji garantuju dovoljnu pomoć istražnim organima EU tokom njihovih istraga za sprečavanje prevara? Da li već postoji evidencija o istražnim aktivnostima i provjerama na licu mjesta od strane nadležnih organa i Komisije?
76. Da li imate mehanizam za izvještavanje o nepravilnostima i slučajevima sumnje na prevaru, uključujući i Sistem upravljanja nepravilnostima i postupke izvještavanja?
77. Finansijske popratne aktivnosti i sudski postupak: Da li su definisani ikakvi postupci za obavještavanje tužilaštva o slučajevima sumnje na prevare i druge nepravilnosti? Da li su

definisani ikakvi postupci za vraćanje neprikupljenih sredstava i nenamjenski trošenih sredstava u slučajevima sumnje na prevare i druge nepravilnosti?

78. Da li ste pripremili i usvojili u inkluzivnom procesu nacionalnu strategiju za suzbijanje prevara i relevantni akcioni plan (možda kao dio programa reforme upravljanja javnim finansijama)? Ako jeste, da li to obuhvata i zaštitu finansijskih interesa EU?

IV. ZAŠTITA EURA OD FALSIFIKOVANJA (NEKRIVIČNI ASPEKTI)

79. Da li pravni propisi definišu falsifikovanja, nadležne državne organe i procedure za prikupljanje, čuvanje, povlačenje iz opticaja i nadoknadu ili zamjenu bilo kakvog (sumnjivog) falsifikovanog novca. Koja definicija falsifikovanja novčanica i kovanica je data u pravnim propisima?
80. Da li u pravnim propisima postoji obaveza kreditnih institucija i drugih pružalaca platnih usluga, kao i bilo kojih drugih institucija koje se bave obradom i snabdijevanjem javnosti novčanicama i kovanicama (kako je posebno navedeno u članu 6. Uredbe 1338/2001) da osiguraju da se novčanice i kovanice eura koje su primili i koje namjeravaju da vrate u opticaj provjere po pitanju autentičnosti i da se otkriju falsifikati?
81. Da li pravni propisi predviđaju obavezu kreditnih institucija i drugih pružalaca platnih usluga, kao i bilo kojih drugih institucija koje se bave obradom i snabdijevanjem javnosti novčanicama i kovanicama (kako je posebno navedeno u članu 6. Uredbe 1338/2001) da povuku iz opticaja sve novčanice i kovanice za koje znaju ili imaju dovoljno razloga da vjeruju da su falsifikovane i da ih predaju nadležnim organima? Da li su definisane ikakve sankcije u slučaju neispunjavanja ove obaveze?
82. Da li pravni propisi regulišu medalje i žetone slične kovanicama eura?
83. Da li pravni propisi definišu procedure za domaću saradnju po pitanjima falsifikovanja i saradnju sa stranim bankama i organima?
84. Koji organi su određeni za centralizaciju, tehničku analizu i obradu podataka o falsifikovanim novčanicama i kovanicama eura i drugih valuta? Navedite informacije o osoblju i tehničkim kapacitetima.
85. Da li su definisane ikakve procedure za prenos primjeraka falsifikovanih novčanica i kovanica eura i drugih valuta i pratećih podataka relevantnim organima u Bosni i Hercegovini i izvan nje?
86. Da li su definisani postupci za sakupljanje i indeksiranje statističkih podataka koji se odnose na krivotvorene novčanice i kovanice (kako za euro tako i za druge valute)?
87. Koje sankcije se primjenjuju za ulazak u opticaj i za upotrebu medalja i žetona sličnih kovanicama eura?
88. Koje procedure i tijela su uspostavljena za borbu protiv falsifikovanja?
89. Da li je zemlja ratifikovala Ženevsku konvencije iz 1929. godine o suzbijanju krivotvorenja valute?
90. Da li Bosna i Hercegovina učestvuje u programu Pericles? Da li zemlja učestvuje u međunarodnoj saradnji, uključujući i saradnju sa drugim zemljama u regiji i/ili zemljama članicama EU?